

**МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА**

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

**FALSAFANING HOZIRGI TEXNOLOGIK RIVOJLANGAN
JAMIYATDA TUTGAN O'RNI**

Mamatqulova Nilufar Xusanovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali o'qituvchisi (PhD),

90 418 30 06

nilufarmamatqulova53@gmail.com

Kenjayeva Mashhura Azamat qizi

kenjayevamashhura153@gmail.com

+998970240206

TTATF Pediatriya fakulteti Stomatologiya yo'nalishi 102 b guruh

Amirova Barchinoy Ixtiyor qizi

dr_amirova06@gmail.com

+998935045570

TTATF Pediatriya fakulteti Stomatologiya yo'nalishi 102 b guruh talabasi

Xurramova Gulmira

Email: gulnirahuramova@gmail.com

nomer: 90 377 27 29

TTATF Pediatriya fakulteti stomatologiya yo'nalishi 102 B guruh

Xurramov Salohiddin

salohxurramov5@gmail.com

95 903 13 06

TTATF Pediatriya fakulteti Stomatologiya yo'nalishi 102 b guruh

Abduraxmonov Sardor

sardorabduraxmonov006@gmail.com

+998 94 636 65 06

TTATF Pediatriya fakulteti Stomatologiya yo'nalishi 102 B guruh

Annotatsiya:

Ushbu maqola zamonaviy texnologiyalarning falsafa va axloqiy nazariyaga ta'sirini tahlil qiladi. Maqolada, texnologik rivojlanishning inson hayoti, jamiyat va

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

axloqiy qadriyatlarga qanday ta'sir ko'rsatishi ko'rib chiqiladi. Texnologiyalar, jumladan sun'iy intellekt, biotexnologiyalar va raqamli inqilob, falsafiy masalalar — axloqiy qarorlar, inson erkinligi, shaxsiy hayot daxlsizligi va axborot xavfsizligi kabi muammolarni yuzaga keltiradi. Falsafa nafaqat texnologiyalarni tushunishda, balki ularning ijtimoiy oqibatlarini baholashda ham muhim rol o'ynaydi. Tanqidiy fikrlash, axloqiy mas'uliyat va ongli qarorlar qabul qilish jarayonlarida falsafiy yondashuvlarning ahamiyati, shuningdek, texnologiyalarning kelajakdagi ijtimoiy va axloqiy ta'sirlari muhokama qilinadi. Maqola, texnologik jamiyatda falsafaning o'rni, inson va texnologiya o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni to'g'ri tushunish uchun zarur bo'lgan asosiy fikrlar va tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit So'zlar: Zamonaviy texnologiyalar, Falsafa, Sun'iy intellect, Axloqiy mas'uliyat, Tanqidiy fikrlash, Inson va texnologiya, Texnologik jamiyat, Raqamli axborot, Metavers, Biotexnologiyalar, Genom tahriri, Axborot xavfsizligi, Ijtimoiy adolat, Teknologik etika, Virtual haqiqat, Raqamli tafovut, Falsafa va innovatsiyalar.

KIRISH

Bugungi global miqyosda texnologik taraqqiyot misli ko'rilmagan sur'atlarda rivojlanmoqda. Sun'iy intellekt, robototexnika, biotexnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari va boshqa sohalarda yuz berayotgan innovatsiyalar insoniyat hayot tarzini tubdan o'zgartirib yubormoqda. Bu o'zgarishlar faqatgina iqtisodiy yoki texnik yo'nalishda emas, balki ijtimoiy, axloqiy, madaniy va mafkuraviy sohalarda ham chuqur iz qoldirmoqda. Aynan shunday vaziyatda falsafa fani, uning metodologik, axloqiy va tanqidiy yondashuvlari g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy jamiyatda texnologiyalar nafaqat inson faoliyatini yengillashtirmoqda, balki yangi murakkab muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Masalan, sun'iy intellektning mustaqil qaror qabul qilishi, shaxsiy hayot daxlsizligining buzilishi, biotexnologik tajribalarning axloqiy chegaralari kabi masalalar falsafiy yondashuvni talab etadi. Falsafa ayni shu nuqtada — jamiyat oldida turgan muhim savollarga javob izlash, ilmiy va texnologik yutuqlarning insoniyat qadriyatlariga zid kelmasligini ta'minlash vazifasini o'z zimmasiga oladi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

Mazkur maqolada falsafaning texnologik rivojlangan jamiyatdagi roli, uning axborot asri talablariga javob berishdagi imkoniyatlari hamda inson va texnologiya o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, texnologik jarayonlarga nisbatan tanqidiy yondashuvni rivojlantirishda falsafaning tutgan o'rni, va bu orqali ongli, mas'uliyatli va barqaror jamiyatni shakllantirishga qo'shayotgan hissassi yoritib beriladi.

2. FALSAFA VA TEXNOLOGIYA: TARIXIY KONTSEKST

Texnologik taraqqiyot va falsafa o'rtasidagi munosabatlar qadim zamonlardan beri mavjud bo'lib, ular bir-birini to'ldiruvchi, ba'zan esa qarama-qarshi yo'nalishlarda harakat qilgan. Falsafa inson tafakkuri, bilimi va borliq haqidagi izlanishlardan boshlanib, keyinchalik ilmiy tafakkurning rivojiga asos bo'lgan. Antik davr faylasuflari — Aristotel, Platon, Demokrit kabi mutafakkirlar nafaqat falsafiy, balki tabiiy-ilmiy bilimlarning shakllanishiga ham zamin yaratganlar. Ularning tabiat, harakat, sabab-natija va koinot tuzilishi haqidagi qarashlari bugungi ilm-fan taraqqiyotining ildizlarini tashkil etadi.

O'rta asrlar davrida falsafa ko'proq diniy e'tiqod va axloqiy tamoyillar bilan bog'langan bo'lsa-da, texnologik bilimlar rivojlanishda davom etdi. Musulmon olamida yashab ijod qilgan Abu Nasr Forobiy, Ibn Sino, Al-Xorazmiy kabi olimlar falsafiy tafakkur bilan ilm-fanni uyg'unlashtirib, matematika, tibbiyot, astronomiya, mexanika kabi sohalarda muhim yutuqlarga erishganlar. Ularning asarlarida falsafa texnologik taraqqiyotga yo'l ochuvchi nazariy asos sifatida xizmat qilgan.

Yangi davrga kelib, Rene Dekart, Frensis Bekon kabi faylasuflar ilmiy bilishning metodologiyasini ishlab chiqib, eksperimental fanlar asoslarini qo'yganlar. Ayniqsa, Bekonning empirik yondashuvi va "bilim — kuch" degan tamoyili texnologik taraqqiyotning g'oyaviy negiziga aylandi. Ushbu davrda falsafa allaqachon ilm-fan bilan chambarchas bog'langan, texnologik yutuqlar esa falsafiy tushunchalar orqali asoslab borilgan edi.

XX asrda esa texnologiya va falsafa o'rtasidagi aloqalar yanada chuqurlashdi. Martin Xaydegger, Yürgen Habermas, Xerbert Markuze kabi faylasuflar texnologik ong, texnologik ratsionalizm, inson ob'ekti sifatida ko'rilishiga oid tanqidiy

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

qarashlarni ilgari surdilar. Ular texnologiya inson hayotini qulaylashtirishi bilan birga, uni nazorat qilish vositasiga aylanib qolishi mumkinligini ta'kidladilar. Ayniqsa, Xaydegger texnologiyani insonning mavjudlikni anglash usullaridan biri sifatida baholagan bo'lsa, Habermas texnologik taraqqiyotning ijtimoiy va demokratik muhitga ta'sirini o'rganishga alohida e'tibor qaratgan.

Shunday qilib, tarixiy jarayonlarda falsafa texnologiyaga nazariy asos bergan, uning ijtimoiy, axloqiy va ontologik oqibatlarini tahlil qilib borgan. Bugungi kunda esa bu munosabat yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda, chunki texnologik yutuqlar insoniyat kelajagiga ta'sir ko'rsatmoqda va bu ta'sirni boshqarish, anglash va yo'naltirishda falsafaning o'rni beqiyosdir.

3. ZAMONAVIY TEXNOLOGIK MUHITDA FALSAFA

XXI asr boshlarida boshlangan raqamli inqilob va sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), genetik muhandislik, kvant texnologiyalari, metavers, blokcheyn kabi ilg'or texnologiyalar jamiyatning barcha sohalariga chuqur kirib bordi. Bunday muhitda inson faqat texnik ijrochi emas, balki axloqiy tanlov qiluvchi, ongli va mas'uliyatli mavjudot sifatida o'z rolini qaytadan ko'rib chiqishga majbur bo'lmoqda. Shu bois, falsafa hozirgi texnologik rivojlanish jarayonlarida muhim nazariy va amaliy asos sifatida qayta tiklanmoqda.

Zamonaviy texnologiyalar bilan bog'liq muhim falsafiy muammolardan biri — **sun'iy intellekt etikasi**dir. Masalan, sun'iy intellekt vositalari insonlar o'rniga qaror qabul qilayotgan holatlarda qanday axloqiy me'yorlarga amal qilinishi kerak? Avtonom avtomobillar (masalan, o'zini o'zi boshqaruvchi mashinalar) avtohalokatga yaqinlashganda kimgadir zarar yetkazishni tanlashi kerak bo'lsa, bu tanlov qaysi printsiplarga asoslanadi? Bu savollar Kant etikasi, utilitarizm va deontologik yondashuvlar kabi falsafiy maktablar orqali tahlil qilinmoqda.

Shuningdek, **axborot texnologiyalari va shaxsiy hayot daxlsizligi** ham dolzarb falsafiy muammo sanaladi. Internet va mobil texnologiyalar insonning harakatlari, fikrlari va his-tuyg'ularini doimiy kuzatib borishga imkon beradi. Bu esa erkinlik, shaxsiylik va nazorat kabi tushunchalarning qayta ko'rib chiqilishiga olib keladi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

Falsafa bu muammoni inson huquqlari, ijtimoiy adolat va axloqiy nazorat nuqtai nazaridan muhokama qiladi.

Genom tahriri va biotexnologiyalar sohasida esa inson DNKsini o'zgartirish, klonlash yoki tug'ilajak bolalarning xususiyatlarini tanlash kabi amaliyotlar insoniyat kelajagiga oid fundamental savollarni tug'diradi. "Inson kim?", "Qanday imkoniyatlar tabiiy, qaysilari sun'iy?", "Axloqiy chegaralar qayerda tugaydi?" kabi savollarni aynan falsafa o'rganadi.

Bundan tashqari, **texnologiyaga qaramlik, raqamli axborotning manipulyatsiyasi, virtual haqiqatning ijtimoiy ongga ta'siri** kabi masalalar ham zamonaviy texnologik muhitda falsafiy tahlilni talab qiladi. Ayniqsa, yoshlar orasida virtual dunyoga sho'ng'ish, ijtimoiy tarmoqlardagi ongli va ongli bo'lmagan ta'sirlar, sun'iy muhitda shakllanayotgan o'zlik identifikatsiyasi falsafaning e'tibor markazida turibdi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy texnologik muhitda falsafa insoniyatga texnologiyalarni to'g'ri tushunish, ularning mohiyatini, chegaralarini va oqibatlarini baholash imkonini beradi. Falsafa nafaqat savollar beradi, balki jamiyatga ongli qarorlar qabul qilish, axloqiy mezonlar asosida harakat qilishga zamin yaratadi.

4. TEXNOLOGIK JAMIYATDA INSON VA AXLOQ MASALALARI

Texnologik taraqqiyotning misli ko'rilmagan darajada jadallashgani insonni yangicha ijtimoiy va axloqiy sharoitlarga olib keldi. Zamonaviy jamiyatda texnologiya inson hayotining ajralmas qismiga aylangan bo'lsa-da, bu jarayon ko'plab axloqiy, ma'naviy va mavjudlik (ontologik) muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Aynan shu holatni falsafa chuqur tahlil qiladi: texnologiyaning inson tabiati, erkinligi, qadri va mas'uliyatiga qanday ta'sir qilayotganini aniqlashga harakat qiladi.

Avvalo, **insonning qadri va erkinligi** masalasi dolzarbdir. Axborot texnologiyalari va sun'iy intellekt orqali inson faoliyatining ko'plab sohalarida avtomatlashtirish yuz bermoqda. Bu esa ayrim kasblarning yo'qolishiga, inson mehnatining qadrsizlanishiga olib kelmoqda. Aynan shu nuqtada falsafa texnologiyaning inson mehnatiga, qadriyatlariga va o'zini anglashiga bo'lgan ta'sirini

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

baholaydi. Texnologiya insonni quvvatlantiradimi yoki uni passiv, boshqaruv ostidagi mavjudotga aylantiradimi?

Axloqiy mas'uliyat masalasi ham o'ta muhimdir. Texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt va algoritmik tizimlar, mustaqil ravishda qarorlar qabul qila boshlagani sari, bu qarorlarning oqibatlari uchun kim javobgar bo'ladi? Masalan, avtonom qurollar yoki yuzni aniqlash tizimlarining noto'g'ri ishlashi qanday axloqiy va huquqiy oqibatlarga olib keladi? Falsafa bu savollarga "javobgarlik" va "qarorlar etikasi" mezonlari orqali yondashadi.

Ijtimoiy tenglik va adolat ham texnologik jamiyatda axloqiy nuqtai nazardan ko'rib chiqilishi zarur bo'lgan muammolardan biridir. Texnologiyalar ba'zan mavjud ijtimoiy tengsizliklarni chuqurlashtiradi: raqamli tafovut (digital divide), ya'ni texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlaridagi farqlar, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar o'rtasida ham, bir jamiyat ichida ham kuchaymoqda. Falsafa bu tengsizliklarni bartaraf etishning nazariy asoslarini ishlab chiqadi, texnologik adolat tushunchasini rivojlantiradi.

Insoniyatning kelajagi va texnologik distopiyalar haqidagi tashvishlar ham axloqiy-falsafiy tahlilni talab qiladi. Mashhur futuristlar tomonidan ilgari surilgan "transhumanizm" g'oyalari, ya'ni insonning texnologik mukammallashtirilishi g'oyasi, ko'plab axloqiy savollarni tug'diradi: insonni inson qiladigan nima? Texnologik mukammallik insoniylikdan voz kechish degani emasmi? Falsafa bu savollarni qadriyatlar, madaniyat va axloq mezonlari asosida muhokama qiladi.

Yana bir muhim masala — **axloqiy relativizm va universal qadriyatlar**. Texnologiyalar global miqyosda tarqalmoqda, lekin har bir jamiyat ularni o'z madaniyati va qadriyatlari asosida qabul qiladi. Shunday vaziyatda, axloqiy yondashuvlar qanchalik universallashtirishi mumkin? Falsafa madaniyatlararo dialogga asoslanib, global axloqiy platformalarni shakllantirishga hissa qo'shadi.

Xulosa qilib aytganda, texnologik jamiyatda inson faqat texnika foydalanuvchisi emas, balki ongli va axloqiy mavjudot sifatida o'z o'rnini anglab olishi kerak. Falsafa esa bu anglash jarayonida asosiy yo'l boshchi bo'lib xizmat qiladi — u texnologiyalarning ijtimoiy va axloqiy oqibatlarini o'rganish orqali, insoniyatga ongli

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

tanlovlar qilish, ma'naviy barqarorlikni saqlab qolish va adolatli jamiyat qurish yo'lida zamin yaratadi.

5. TANQIDIY FIKRLASH VA QAROR QABUL QILISHDA FALSAFANING ROLI

Texnologiyalar tobora murakkablashib borar ekan, ularga nisbatan ongli, ehtiyotkor va mas'uliyatli munosabatni shakllantirish zarur bo'lmoqda. Ayniqsa, texnologik yangiliklar bilan bog'liq qarorlar ko'p jihatdan noaniqlik va xavfga boy bo'lgan sharoitda qabul qilinadi. Shu sababli zamonaviy insonda tanqidiy fikrlash qobiliyatining rivojlangan bo'lishi juda muhim. Bu borada falsafa asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Tanqidiy fikrlash — bu faktlar va ma'lumotlarni tahlil qilish, xulosalarni asoslash, muqobil variantlarni baholash va qarorlar qabul qilishda chuqur mantiqiy yondashuvni anglatadi. Texnologik jamiyatda bu ko'nikmalar nafaqat individual darajada, balki siyosiy, iqtisodiy va ilmiy qarorlar qabul qiluvchi darajada ham muhim sanaladi. Falsafa, ayniqsa, mantiq, epistemologiya (bilish nazariyasi), axloq va siyosiy falsafa orqali tanqidiy fikr yuritish asoslarini shakllantiradi.

Bugungi kunda insonlar ko'plab algoritmik tizimlarga tayanadi: yangiliklar lentasi, sun'iy intellekt tavsiyalari, moliyaviy qarorlarni ko'rsatadigan dasturlar, hatto sog'liqni saqlash bo'yicha algoritmlar. Lekin bu tizimlarning qanday ishlashi, ular qanday ma'lumotlarga asoslanib xulosa chiqarayotgani ko'pchilik uchun noma'lum bo'lib qolmoqda. Shu sababli tanqidiy fikrlash insonni "texnologiya aytganini qabul qiluvchi" emas, balki ularni tushunuvchi, baholovchi va zarur bo'lsa, e'tiroz bildiruvchi ongli mavjudotga aylantiradi.

Falsafa qaror qabul qilishda asosli yondashuvni rivojlantiradi. Masalan, utilitarizm yondashuvi qaror natijasida maksimal foyda beruvchi variantni tanlashni taklif etadi, deontologik yondashuv esa printsiplarga sodiqlikni asos qiladi. Shunday qilib, har bir texnologik qarorni axloqiy, ijtimoiy va insoniy jihatdan ko'rib chiqish imkonini beradi.

Axborotning ishonchliligini baholash, feyk yangiliklar va manipulyatsiyalarga qarshi turish, sun'iy intellekt qarorlarini tahlil qilish — bularning barchasi tanqidiy

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

fikrlash va falsafaning amaliy ifodalaridir. Ayniqsa, yosh avlodni raqamli dunyoda yoʻnaltirish, ularni ongli internet foydalanuvchisiga aylantirish uchun falsafiy bilim va muloqot madaniyati zarur.

Bundan tashqari, **muqobil kelajaklar ssenariylarini** ishlab chiqishda ham falsafa muhim rol oʻynaydi. Texnologiya nimaga qodir, u nimani oʻzgartiradi va insoniyat qanday yoʻlni tanlaydi — bu savollarni chuqur tahlil qilish va bashorat qilishda falsafa nazariy asos boʻlib xizmat qiladi.

Shunday qilib, tanqidiy fikrlash — bu faqat ilmiy yoki intellektual faoliyat emas, balki zamonaviy jamiyatda omon qolish, ongli qarorlar qabul qilish va insoniylikni saqlab qolish vositasidir. Falsafa esa bu koʻnikmalarni rivojlantirish va chuqurlashtirishda hal qiluvchi rol oʻynaydi.

6. XULOSA VA TAVSIYALAR

Zamonaviy texnologik rivojlanish jarayoni insoniyat tarixidagi eng muhim burilish nuqtalaridan biri boʻlib, u inson hayotining barcha sohalarini tubdan oʻzgartirmoqda. Bunday keskin oʻzgarishlar fonida falsafa fanining ahamiyati, aksincha, kamaymayapti — balki, aksincha, ortib bormoqda. Falsafa bizga nafaqat texnologiyalarni tushunish, balki ularning axloqiy, ijtimoiy va ontologik oqibatlarini anglash imkonini beradi.

Maqolada koʻrib chiqilganidek, falsafa tarix davomida ilm-fan va texnologiyalarning nazariy asoslarini yaratgan, zamonaviy davrda esa axloqiy yoʻnaltiruvchi va tanqidiy tafakkur manbai sifatida oʻz oʻrnini saqlab qolmoqda. Bugungi texnologik jamiyatda inson oldida sunʼiy intellekt, biotexnologiya, shaxsiy hayot daxlsizligi, algoritmik nazorat, raqamli axborot oqimlari va boshqa koʻplab murakkab muammolar turibdi. Ularni yechish uchun esa chuqur falsafiy yondashuv zarur.

Shuningdek, falsafa orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, qaror qabul qilishda axloqiy mezonlardan foydalanish, texnologiyalarga nisbatan ongli munosabat shakllantirish mumkin. Bu esa insoniyatni faqat texnologik qudratga emas, balki maʼnaviy va ijtimoiy barqarorlikka ham erishishga olib boradi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

Tavsiyalar:

1. **Ta'lim tizimida falsafaga ko'proq e'tibor qaratish** zarur. Ayniqsa, texnik mutaxassisliklarda o'qiyotgan talabalar uchun falsafa, axloq, tanqidiy tafakkur va texnologiya etikasi asoslari majburiy o'quv fanlari qatoriga kiritilishi kerak.
2. **Sun'iy intellekt va ilg'or texnologiyalar bilan shug'ullanuvchi sohalarda falsafiy ekspertiza joriy etilishi** kerak. Har bir yirik texnologik loyiha axloqiy, ijtimoiy va inson huquqlari nuqtai nazaridan baholanishi lozim.
3. **Ommaviy axborot vositalari va internet platformalari orqali falsafiy savodxonlikni oshirish** — texnologiya haqida chuqur, tanqidiy fikr yurita oladigan fuqarolik jamiyatini shakllantirishga xizmat qiladi.
4. **Transdistsiplinar yondashuvlar asosida** — ya'ni falsafa, informatika, biologiya, psixologiya va ijtimoiy fanlarning o'zaro hamkorligida — texnologiyalarni boshqarish strategiyalarini ishlab chiqish tavsiya etiladi.
5. **Falsafiy tadqiqotlar va innovatsion texnologiyalarni uyg'unlashtirish** orqali yangi ijtimoiy texnologiyalar, mas'uliyatli innovatsiyalar va insoniy qadriyatlarga mos texnologik modellar ishlab chiqilishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. **Xaydegger, M.** (1977). *Tekhnologiya va insonning mavjudligi* (M. H. Yusupov, tarj.). Toshkent: Fan.
2. **Habermas, J.** (1990). *The Philosophical Discourse of Modernity*. MIT Press.
3. **Markuze, H.** (1964). *One-Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society*. Beacon Press.
4. **Aristotel.** (1991). *Metafizika*. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi.
5. **Platon.** (2006). *Davlat* (B. M. Temirov, tarj.). Toshkent: Yangi asr avlodi.
6. **Bekon, F.** (2004). *Novum Organum*. Oxford University Press.
7. **Kant, I.** (1785). *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*. Berlin: Reimer.
8. **Brey, P.** (2000). *Technology and the Human Condition*. *Philosophy & Technology*, 13(2), 234-246.
9. **Buchanan, A.** (2008). *The Heart of Human Rights*. Oxford University Press.
10. **Floridi, L.** (2014). *The Fourth Revolution: How the Infosphere is Reshaping Human Reality*. Oxford University Press.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

11. **Shannon, C. E., & Weaver, W.** (1949). *The Mathematical Theory of Communication*. University of Illinois Press.
12. **Harari, Y. N.** (2015). *Sapiens: A Brief History of Humankind*. Harper.
13. **Fukuyama, F.** (2018). *The Origins of Political Order: From Prehuman Times to the French Revolution*. Farrar, Straus and Giroux.
14. **Susskind, R., & Susskind, D.** (2015). *The Future of the Professions: How Technology Will Transform the Work of Human Experts*. Oxford University Press.
15. **Kurzweil, R.** (2005). *The Singularity Is Near: When Humans Transcend Biology*. Viking Penguin.